Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Spraw Zagranicznych

2025/2166(INI)

10.9.2025

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2025 r.
(2025/2166(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Francisco Assis

SPIS STREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 12

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2025 r.
(2025/2166(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając europejską konwencję praw człowieka,

– uwzględniając art. 2, 3, 8, 21, 23 oraz 36 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),

– uwzględniając art. 17 i 207 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka oraz inne właściwe traktaty i instrumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczące praw człowieka,

– uwzględniając konkluzje Rady z 27 stycznia 2025 r. w sprawie priorytetów UE na rok 2025 na forach ONZ zajmujących się prawami człowieka,

– uwzględniając Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024, przyjęty przez Radę 17 listopada 2020 r., oraz jego przegląd śródokresowy przyjęty 9 czerwca 2023 r.,

– uwzględniając konkluzje Rady z 27 maja 2024 r. w sprawie dostosowania planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 do wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027,

– uwzględniając unijny plan działania na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych na lata 2021–2025 (GAP III),

– uwzględniając Wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka, przyjęte przez Radę 14 czerwca 2004 r.,

– uwzględniając roczne sprawozdanie UE za 2024 r. na temat praw człowieka i demokracji na świecie,

– uwzględniając Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli,

– uwzględniając swoją rezolucję z 2 kwietnia 2025 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za rok 2024[1], a także swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sprawozdań rocznych za lata poprzednie,

– uwzględniając swoje rezolucje dotyczące łamania praw człowieka oraz naruszania

[1] Dz.U. C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

zasad demokracji i praworządności (znane jako rezolucje w trybie pilnym), przyjęte zgodnie z art. 150 Regulaminu, zwłaszcza rezolucje przyjęte w 2025 r.,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Praw Kobiet i Równouprawnienia,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0000/2025),

A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 TUE Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka; mając na uwadze, że działania UE na całym świecie muszą się kierować zasadą powszechności i niepodzielności praw człowieka, zgodnie z art. 21 TUE;

B. mając na uwadze, że spójność wewnętrznej i zewnętrznej polityki UE ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia skutecznej polityki UE w dziedzinie praw człowieka;

C. mając na uwadze, że systemy demokratyczne są najodpowiedniejszymi, aby zagwarantować każdej osobie możliwość korzystania z przysługujących jej praw człowieka; mając na uwadze, że obecnie tylko 29% ludności świata żyje w liberalnych demokracjach, co stanowi gwałtowny spadek w porównaniu z 52% w roku 2009; mając na uwadze, że ów wzrost autorytaryzmu, rządów nieliberalnych i populizmu zagraża globalnemu ładowi opartemu na zasadach, ochronie i propagowaniu praw człowieka na świecie, a także wartościom i zasadom, na których opiera się UE;

D. mając na uwadze, że legitymacja międzynarodowego porządku opartego na zasadach, zdecydowanie popieranego przez UE, zależy od poszanowania postanowień organów międzynarodowych, takich jak rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz postanowienia i decyzje Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) i Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK); mając na uwadze coraz większe i bezprecedensowe globalne zagrożenia dla przestrzegania takich postanowień i decyzji, a także ogólnie prawa międzynarodowego, praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego w sytuacjach pojawiających się i trwających konfliktów;

E. mając na uwadze, że plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 przedłużono do 2027 r. i należy rozpocząć opracowywanie udoskonalonego planu na lata 2028–2034 wraz z nowymi wieloletnimi ramami finansowymi (WRF), aby sprostać nowym wyzwaniom, przed jakimi stoi świat;

F. mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka i organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowymi partnerami w wysiłkach UE na rzecz ochrony i propagowania praw człowieka, demokracji i praworządności; mając na uwadze, że rządy na całym świecie coraz częściej cenzurują, uciszają i nękają obrońców praw człowieka oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego podczas ich pracy;

Rosnące zagrożenia dla praw człowieka i demokracji

1. potwierdza swoje stanowisko wyrażone w sprawozdaniu rocznym za 2024 r., przyjętym 2 kwietnia 2025 r., w odniesieniu do indywidualnych praw człowieka i podstawowych

wolności, opierające się na wartościach i zasadach UE, które przyświecają działaniom Unii na arenie międzynarodowej na mocy art. 21 TUE; przypomina w szczególności o swoich wnioskach dotyczących praw kobiet, dzieci, migrantów i uchodźców, mniejszości religijnych i etnicznych oraz wszystkich osób, które są nadal narażone na naruszenia praw człowieka w sposób szczególnie podstępny ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, religię, kastę, płeć, seksualność, niepełnosprawność lub status społeczno-ekonomiczny;

Regres demokracji

2. z głębokim zaniepokojeniem odnotowuje pogorszenie sytuacji w zakresie praw człowieka na świecie oraz wyraźnie przyspieszający regres demokratyczny na całym świecie;

3. podkreśla, że cyberataki, dezinformacja i informacje wprowadzające w błąd, często wykorzystywane jako narzędzia obcej ingerencji, w tym podczas wyborów, nasilają ową tendencję spadkową w demokracji; podkreśla kluczowe znaczenie wiarygodnych, niezależnych i zróżnicowanych źródeł informacji oraz wysokiej jakości dziennikarstwa dla silnych społeczeństw demokratycznych i dobrze prosperującego społeczeństwa obywatelskiego; jest zatem głęboko zaniepokojony potęgującymi się i wieloaspektowymi wyzwaniami stojącymi przed niezależnymi mediami, w tym nasilającymi się atakami na dziennikarzy i spadkiem dostępnego finansowania;

4. ponownie podkreśla zasadniczą rolę, jaką społeczeństwo obywatelskie odgrywa w rozwoju demokracji, i ubolewa z powodu działań podejmowanych przez rządy na całym świecie w celu ograniczenia przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego, takich jak wprowadzanie precyzyjnych przepisów mających na celu ograniczenie finansowania dla organizacji pozarządowych i ograniczanie wolności zgromadzeń;

5. podkreśla kluczową pracę obrońców praw człowieka w propagowaniu praw człowieka; ubolewa jednak z powodu coraz częstszych ataków na obrońców praw człowieka oraz coraz bardziej wyrafinowanych metod prześladowania tych aktywistów w ich własnych krajach i poza ich granicami, w tym poprzez różne formy represji ponadnarodowych;

6. uważa, że chociaż wykorzystanie nowych i powstających technologii, takich jak sztuczna inteligencja, może znacznie poprawić dobrostan ludzi, nieograniczone lub nieprzemyślane stosowanie tych technologii również stanowi poważne zagrożenie dla demokracji i praw człowieka; ze szczególnym zaniepokojeniem odnotowuje wykorzystywanie technologii rozpoznawania twarzy, masową inwigilację cyfrową i ograniczanie dostępu do informacji jako potężne narzędzia przymusu;

Multilateralizm

7. jest głęboko zaniepokojony faktem, że działalność instytucji wielostronnych zajmujących się prawami człowieka i wielostronny porządek oparty na zasadach są zagrożone w sposób bezprecedensowy; wyraża głębokie ubolewanie z powodu decyzji niektórych krajów o wycofaniu się z Rady Praw Człowieka ONZ oraz z powodu ich zapowiedzi, że nie będą uczestniczyć w powszechnym okresowym przeglądzie praw człowieka;

8. zauważa, że owo porzucenie wielostronnego podejścia do kwestii ładu światowego nie tylko zagraża skutecznemu rozwiązywaniu obecnych kryzysów, ale również zwiększa prawdopodobieństwo wybuchu nowych kryzysów; podkreśla, że system wielostronny, którego centralnym elementem jest ONZ, nadal jest najskuteczniejszy, jeżeli chodzi o stawianie czoła globalnym wyzwaniom w sposób sprawiedliwy, zrównoważony i oparty na zasadach;

9. podkreśla, że coraz bardziej rażące nieprzestrzeganie prawa międzynarodowego i upolitycznienie debat dotyczących międzynarodowych instytucji wymiaru sprawiedliwości, takich jak MTS i MTK, stanowi egzystencjalne zagrożenie dla światowego porządku opartego na zasadach; wyraża głębokie zaniepokojenie rosnącym lekceważeniem międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka oraz związaną z tym polaryzacją; wyraża ubolewanie z powodu bezprecedensowych zagrożeń, przed jakimi stoi MTK, w szczególności ze względu na nałożenie sankcji na jego sędziów i pracowników; przypomina, że prawo międzynarodowe i właściwe niezależne organy sądowe mają zasadnicze znaczenie, jeśli chodzi o utrzymanie międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości, rozliczalność i walkę z bezkarnością, co jest niezbędnym warunkiem każdego procesu pojednania i trwałego pokoju;

Ocena zestawu narzędzi UE na rzecz propagowania i ochrony praw człowieka i demokracji na świecie

Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2027

10. zauważa, że ramy czasowe planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji są obecnie dostosowane do cyklu budżetowego UE, co powinno ułatwić finansowanie priorytetów przewidzianych w planie działania; przypomina jednak, że przegląd śródokresowy nie opierał się na jasnych poziomach odniesienia w kwestii oceny i w związku z tym nie zawierał jasnych wytycznych dotyczących eliminowania niedociągnięć; uważa, że nie należy jeszcze bardziej opóźniać pełnego przeglądu planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji oraz że nadszedł czas, aby jak najszybciej rozpocząć ustalanie parametrów nowego, udoskonalonego planu;

11. uważa, że podczas przygotowywania nowego planu działania należy konsultować się z Parlamentem;

Finansowanie działań zewnętrznych na rzecz praw człowieka i demokracji – proponowany instrument „Globalny wymiar Europy” w wieloletnich ramach finansowych na lata 2028–2034

12. z zadowoleniem przyjmuje cele związane z prawami człowieka i demokracją we wszystkich filarach proponowanego instrumentu „Globalny wymiar Europy” oraz proponowane zwiększenie unijnego finansowania działań zewnętrznych, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę dramatyczne cięcia, jakich dokonały inne główne podmioty na świecie; wyraża jednak głębokie ubolewanie z powodu usunięcia programu tematycznego dotyczącego praw człowieka i demokracji, który był sztandarowym instrumentem UE do promowania i ochrony praw człowieka oraz demokracji na całym świecie, a także z powodu braku specjalnego budżetu i nieprzeznaczenia konkretnych środków;

13. wyraża ubolewanie z powodu braku warunkowości w zakresie praw człowieka i demokracji w odniesieniu do współpracy z państwami spoza UE, co byłoby skutecznym narzędziem umożliwiającym UE realizację konkretnych zobowiązań w zakresie propagowania praw człowieka na całym świecie;

Specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka

14. nadal uważa, że specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka jest ważnym głosem zewnętrznej polityki UE w dziedzinie praw człowieka oraz poprawia widoczność i spójność tej polityki w ścisłej współpracy ze wszystkimi organami UE;

Umowy handlowe i międzynarodowe UE z państwami trzecimi

15. podkreśla kluczową rolę umów międzynarodowych, w tym układów o stowarzyszeniu i umów handlowych, oraz instrumentów takich jak ogólny system preferencji taryfowych (GSP) i GSP Plus w umieszczaniu praw człowieka i standardów demokratycznych w centrum stosunków UE z państwami trzecimi, w zachęcaniu do przestrzegania tych norm i monitorowaniu ich przestrzegania oraz we wdrażaniu warunkowości w zakresie praw człowieka w polityce zewnętrznej UE;

Dialog UE dotyczący praw człowieka

16. zauważa, że w 2024 r. zorganizowano 35 rund dialogu i konsultacji dotyczących praw człowieka; uważa, że dialog ten nadal jest ważnym instrumentem propagowania praw człowieka i demokracji, ale ubolewa, że ogranicza się on często do odosobnionych wydarzeń, zamiast być kluczowym elementem trwałego zaangażowania w dziedzinie praw człowieka w stosunkach z państwami i regionami spoza UE; uważa, że istnieje możliwość zwiększenia roli Parlamentu w procesie dialogu; odnotowuje fakt, że w kilku przypadkach dialog dotyczący praw człowieka w dalszym ciągu nie odbywa się w siedzibie głównej UE;

Instrumenty i narzędzia UE służące do nakładania sankcji, w tym globalny system sankcji za naruszenia praw człowieka (unijna ustawa Magnickiego)

17. ponownie wyraża poparcie dla szerszego stosowania globalnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka i innych systemów sankcyjnych ad hoc jako kluczowych narzędzi politycznych UE służących do promowania praworządności, demokracji i praw człowieka, które uzupełniają inne instrumenty sądowe; przypomina jednak o ograniczeniach i powolności obecnego systemu podejmowania decyzji w zakresie uruchamiania tych instrumentów oraz o lukach w mechanizmach egzekwowania, które to luki umożliwiają obchodzenie przepisów;

Wsparcie UE dla obrońców praw człowieka

18. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w 2024 r. w ramach mechanizmu na rzecz obrońców praw człowieka, finansowanego z programu tematycznego dotyczącego praw człowieka i demokracji, będącego częścią Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, wsparto 10 050 obrońców praw człowieka uznanych za osoby narażone na wysokie ryzyko (51% to kobiety), i w tym samym okresie udzielono wsparcia ponad 700 dziennikarzom

zagrożonym w 60 krajach;

19. z zadowoleniem przyjmuje aktualizację unijnego podręcznika wizowego w 2024 r., której celem jest wyjaśnienie kwestii elastycznego rozpatrywania spraw dotyczących obrońców praw człowieka, aby przyspieszyć procedury ubiegania się o wizy krótkoterminowe przez osoby zagrożone; ubolewa jednak, że procedury umożliwiające obrońcom praw człowieka dostęp do ochrony międzynarodowej lub humanitarnej, tak jak w przypadku wiz, są często zbyt uciążliwe i niedostosowane do ich szczególnych potrzeb, zwłaszcza jeśli chodzi o kontynuowanie działalności w dziedzinie praw człowieka za granicą, oraz że występują poważne i wysoce szkodliwe opóźnienia w wydawaniu wiz;

Działania UE na szczeblu wielostronnym na rzecz utrzymania globalnego ładu opartego na zasadach

20. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki UE, jeśli chodzi o przedkładanie lub wspieranie rezolucji na forum Rady Praw Człowieka i Zgromadzenia Ogólnego ONZ; wyraża zaniepokojenie, że niedawne decyzje państw spoza UE o ograniczeniu finansowania dla Rady Praw Człowieka mają już odczuwalny wpływ na jej zdolność do wypełniania powierzonej jej misji;

21. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Rada Europy odgrywa wiodącą rolę w rozwiązywaniu problemów i szybszym stanowieniu globalnych norm i standardów w kilku obszarach związanych z prawami człowieka, takich jak wolność akademicka, ochrona prawników i dziennikarzy oraz sztuczna inteligencja a prawa człowieka;

22. z zadowoleniem przyjmuje stałe wsparcie finansowe, jakiego UE udziela MTK w okresie szczególnie trudnym dla międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości; ubolewa, że wciąż nie uruchomiono unijnego statusu blokującego w celu ochrony MTK przed eksterytorialnymi skutkami sankcji;

Podejście „Drużyna Europy” i wspieranie demokracji

23. dostrzega, jaką wartość ma ujednolicenie podejścia do ochrony i promowania praw człowieka we wszystkich instytucjach i organach UE oraz przedstawicielstwach państw członkowskich zaangażowanych w działania zewnętrzne, przede wszystkim w ambasadach państw członkowskich i delegaturach UE w państwach trzecich, a także wykorzystanie wszystkich możliwości Parlamentu; podkreśla, że elastyczne i skoordynowane podejście powinno utrzymać swój inkluzywny charakter, aby instytucjonalny system kontroli i równowagi w UE mógł działać bez zarzutu; podkreśla, że Parlament odgrywa ważną rolę w przestrzeganiu wartości UE i praw człowieka, na przykład poprzez dyplomację parlamentarną, dialogi międzyparlamentarne i rezolucje; odnotowuje bieżące prace w ramach inicjatywy „Drużyna Europy na rzecz demokracji” w kilku krajach; uważa, że ściślejsza współpraca między parlamentarnym Zespołem ds. Wspierania Demokracji i Koordynacji Wyborów, odpowiednimi dyrekcjami generalnymi Komisji i Europejską Służbą Działań Zewnętrznych miałaby znaczący pozytywny wpływ na działania wspierające demokrację w państwach spoza UE;

Zalecenia

24. wzywa UE do wykorzystania dostępnych jej narzędzi w celu przeciwdziałania rosnącym wyzwaniom, z jakimi boryka się multilateralizm, aby praca instytucji międzynarodowych była w dalszym ciągu respektowana; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zwiększenia wsparcia dla ONZ, zarówno politycznego, jak i finansowego; ponownie przypomina, że UE i jej państwa członkowskie powinny mówić jednym głosem na forach wielostronnych; apeluje, by delegatury UE odgrywały większą rolę na forach wielostronnych i aby w tym celu otrzymywały odpowiednie zasoby;

25. wzywa wszystkie państwa członkowskie UE, również jako państwa strony Karty Narodów Zjednoczonych, statutu rzymskiego i europejskiej konwencji praw człowieka, do pełnego przestrzegania orzeczeń właściwych sądów międzynarodowych; wzywa UE, by apelowała do państw spoza UE, w tym do swoich głównych partnerów, krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących, o przystąpienie do statutu rzymskiego; ponawia swój apel do Komisji o pilne uruchomienie statusu blokującego, aby chronić MTK przed konsekwencjami sankcji i umożliwić mu dalsze, w pełni niezależne funkcjonowanie; wzywa państwa członkowskie do stosowania jurysdykcji uniwersalnej w walce z bezkarnością;

26. wzywa do systematycznego tworzenia korytarzy humanitarnych w regionach ogarniętych wojną i w razie konieczności w miejscach walk, aby umożliwić zagrożonej ludności cywilnej ucieczkę przed konfliktami, oraz zdecydowanie potępia wszelkie ataki na cywilów;

27. wzywa Komisję i ESDZ do ustanowienia jasnych wskaźników i terminów w planie działania UE dotyczącym praw człowieka i demokracji na okres po 2027 r. w celu pomiaru osiągnięć, poprawy spójności między działaniami wewnętrznymi a zewnętrznymi UE oraz jaśniejszego określenia powiązań między priorytetami wskazanymi w planie działania a wąsko rozumianymi poziomami odniesienia;

28. wzywa Komisję i ESDZ do pełniejszego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i uwzględnienia w większym wymiarze wyników konsultacji przy opracowywaniu i wdrażaniu zewnętrznej polityki w zakresie praw człowieka, w tym konsultacji z lokalnymi podmiotami, które są najbliżej szczebla wdrażania;

29. wzywa do ustanowienia w przyszłych wieloletnich ramach finansowych jednoznacznie wyodrębnionego budżetu przeznaczonego na prawa człowieka i demokrację; podkreśla, że budżet UE musi być chroniony również w związku z jego wykorzystaniem do celów zewnętrznych oraz że stanowi on istotne narzędzie, dzięki któremu można nakłonić państwa partnerskie do przestrzegania w większym stopniu praw człowieka i standardów demokratycznych; w związku z tym apeluje o wprowadzenie zasady warunkowości w zakresie praw człowieka i demokracji do nowego instrumentu „Globalny wymiar Europy” w celu finansowania krajów partnerskich spoza UE;

30. wzywa unijnych partnerów instytucjonalnych do przedstawienia nowych sposobów na usprawnienie procesu decyzyjnego, w tym głosowania większością kwalifikowaną, a w przypadku stosowania bardziej elastycznego podejścia, takiego jak „Drużyna Europy”, do zapewnienia wystarczających gwarancji w odniesieniu do praw człowieka;

31. wzywa do wzmocnienia dialogu na temat praw człowieka, a to za pomocą jasnych punktów odniesienia i oczekiwanych wyników, tak aby postępy można było jasno określić i ocenić podczas każdej z kolejnych rund dialogu;

32. wzywa do zacieśnienia współpracy z Parlamentem Europejskim w procesie przygotowywania się do każdego dialogu w sprawie praw człowieka; podkreśla ponadto, że UE musi w dalszym ciągu wywierać nacisk presję, dążąc do tego, aby rundy dialogu były prowadzone w siedzibie głównej UE; uważa, że społeczeństwo obywatelskie i krajowe instytucje zajmujące się prawami człowieka powinny odgrywać szczególną rolę w monitorowaniu postępów w realizacji tych celów;

33. wzywa UE do nieustawania w wysiłkach na rzecz wprowadzenia europejskich i międzynarodowych instrumentów gwarantujących dostęp do wymiaru sprawiedliwości i skuteczne środki odwoławcze osobom, które ucierpiały z powodu łamania praw człowieka przez przedsiębiorstwa; wzywa do skutecznego i dokładnego wdrożenia obecnych przepisów UE dotyczących odpowiedzialnego postępowania przedsiębiorstw w zakresie praw człowieka, praw pracowniczych i praw środowiskowych, takich jak dyrektywa w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju[2] czy rozporządzenie (UE) 2024/3015 zakazujące na rynku unijnym produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej[3];

34. ponownie wzywa Radę, aby jak najszybciej udzieliła UE ambitnego mandatu do zaangażowania się w trwające negocjacje w sprawie prawnie wiążącego instrumentu ONZ dotyczącego rozliczania przedsiębiorstw za łamanie przez nie praw człowieka;

35. wzywa UE do oceny skuteczności zestawu narzędzi służących do przeciwdziałania kampaniom dezinformacyjnym wymierzonym w UE, zwłaszcza w krajach otrzymujących od UE znaczną pomoc humanitarną i rozwojową oraz w krajach kandydujących do członkostwa w UE;

36. apeluje o systematyczne wdrażanie ocen ex ante i ex post dotyczących praw człowieka i o uwzględnianie surowych klauzul praw człowieka w umowach między UE a państwami niebędącymi członkami UE wraz z jasno określonymi punktami odniesienia i procedurami, które należy stosować w przypadku naruszeń; wzywa Komisję i ESDZ, by zapewniły skuteczne monitorowanie i egzekwowanie klauzul praw człowieka zawartych w obowiązujących umowach międzynarodowych oraz poprawiły komunikację z Parlamentem w kontekście rozważań i decyzji dotyczących tego egzekwowania; przypomina, że w przypadku uporczywego naruszania klauzul dotyczących praw człowieka przez kraje partnerskie, w tym kraje objęte programem GSP+, UE powinna reagować szybko i zdecydowanie, w tym zawieszając odpowiednie umowy, jeżeli inne rozwiązania okażą się nieskuteczne;

37. apeluje o utworzenie portalu rozpatrywania skarg, który miałby powstać w ramach

[2] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę (UE) 2019/1937 i rozporządzenie (UE) 2023/2859 (Dz.U. L 2024/1760 z 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3015 z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej na rynku unijnym i zmiany dyrektywy (UE) 2019/1937 (Dz.U. L 2024/3015 z 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

instrumentów handlowych i finansowych UE, ewentualnie poprzez dostosowanie pojedynczego punktu kontaktowego Komisji, tak aby umożliwić składanie skarg dotyczących nieprzestrzegania klauzul praw człowieka; podkreśla, że portal ten powinien być łatwo dostępny, przyjazny dla obywateli, przejrzysty oraz otwarty dla zainteresowanych obywateli państw trzecich;

38. ponawia swój apel o priorytetowe traktowanie walki z korupcją jako czynnikiem umożliwiającym łamanie praw człowieka i ataki na demokrację; wzywa Radę do ostatecznego przyjęcia systemu sankcji antykorupcyjnych, który od dawna jest priorytetem Parlamentu;

39. podkreśla, że aby w pełni wykorzystać potencjał Wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka, potrzebny jest kompleksowy przegląd, aby zmierzyć się z rosnącym poziomem wyrafinowania, jeśli chodzi o prześladowanie i nękanie obrońców praw człowieka, w tym z zagrożeniami cyfrowymi i represjami ponadnarodowymi; wzywa do szerszego stosowania unijnego globalnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka, czyli ustawy Magnickiego, aby nakładać sankcje na osoby, które prześladują lub nękają obrońców praw człowieka, w tym obrońców środowiska i praw do ziemi;

°

° °

40. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, specjalnemu przedstawicielowi Unii Europejskiej ds. praw człowieka, rządom i parlamentom państw członkowskich, Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, sekretarzowi generalnemu ONZ, przewodniczącemu 80. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, przewodniczącemu Rady Praw Człowieka ONZ, wysokiemu komisarzowi Narodów Zjednoczonych ds. praw człowieka oraz szefom delegatur Unii Europejskiej.

UZASADNIENIE

Co roku Parlament Europejski przyjmuje trzy sprawozdania roczne na temat unijnej polityki zagranicznej, polityki bezpieczeństwa i obrony oraz polityki w dziedzinie praw człowieka.

Tematy owych trzech sprawozdań są następujące:

- wdrażanie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2025 r. (na podstawie sprawozdania wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych dla Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa) – kompetencje komisji AFET;
- prawa człowieka i demokracja na świecie oraz polityka Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2025 r. (na podstawie rocznego sprawozdania UE na temat praw człowieka i demokracji na świecie) – kompetencje podkomisji DROI;
- wdrażanie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony – sprawozdanie roczne za 2025 r. (na podstawie sprawozdania wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych dla Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa) – kompetencje komisji SEDE.

Sprawozdania te stanowią narzędzie monitorowania i oceny wdrażania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym polityki UE w zakresie praw człowieka oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Stanowią one kluczowy element wkładu Parlamentu Europejskiego w kształtowanie polityki zagranicznej UE, zwłaszcza w odniesieniu do wzmocnionego prawa kontroli przyznanego Parlamentowi Europejskiemu na mocy traktatu lizbońskiego. Istotne jest, aby Parlament Europejski reagował na sprawozdania roczne sporządzane przez inne instytucje niezwłocznie po ich opublikowaniu.

W niniejszym sprawozdaniu skoncentrowano się na najistotniejszych tendencjach, jeżeli chodzi o wyzwania dla praw człowieka i demokracji, a także na ocenie narzędzi polityki zewnętrznej UE, których celem jest to, aby Unia i jej państwa członkowskie promowały i chroniły powszechne i niepodzielne prawa człowieka na całym świecie.

Sprawozdanie to jest wkładem do trwającego już procesu przygotowywania nowego planu działania dotyczącego praw człowieka i demokracji na okres po 2027 r. Wkład ten ma formę oceny obecnego zestawu narzędzi UE w dziedzinie praw człowieka i demokracji oraz zaleceń dla pozostałych instytucji UE, dotyczących jego dalszego rozwoju.